

ЗАВРШНА РЕЧ БРАНИОЦА ОПТУЖЕНОГ
ЂУРЕ ДОКИЋА,
АДВОКАТА ДРАГОЉУБА ЈОКСИМОВИЋА

Претседник: Има реч бранилац оптуженог **Ђуре Докића**, г. Драгољуб Јоксимовић адвокат из Београда. (При појави браниоца Јоксимовића за бранилачким столом у публици настаје жагор и смех).

Бранилац Д. Јоксимовић: *Господине претседниче, Господо судије, веома ми је драГо што пре почетка моГа Говора моГу да видим овакав жаГор у публици. Ја сам навикао Говорећи на мноГим конференцијама и зборовима да ми се од стране присутних упућује аплауз (Смех у публици). А кад то кажем хоћу још нешто да кажем. У моме дуГом јавном животу ја памтим три оваква процеса: Један поводом атентата на краља Милана још 1898 Године када сам био врло млад човек па сам ипак имао улогу да страдам збоГ тоГа; друГи је био солунски процес, и сад овај трећи. Никада ни на једном процесу није смела публика да исказује своје мишљење.*

Господо судије, равно је месец дана од како се води овај процес. Тако дуга дискусија пружила нам је богат материјал за широке политичке конференције и судско поступање. У току овоГа процеса параГрафи и политика често су се додиривали, често су се мешали. Наша је дужност, а сматрам и моја као браниоца да уклонимо политику и да осуГурамо све околности које ће учинити да се изрекне праведна пресуда. Ја сам имао пред собом људе који су судили као што се данас суди на овом процесу и знам шта се после тоГа Говорило, па стоГа сматрам да је наша дужност да олакшамо тежак положај у коме се Суд налази. Господо, ја ћу се строго држати оптужнице, иако имам какве примедбе да учиним нека ми се верује, да то чиним сасвим искрено да се не би какве поГрешке поновиле.

Господо, пало је у очи свима који су долазили, а на првом месту нама који смо читали оптужницу, да се тамо употребљавају крупне речи за ситне ствари. Кад јавни тужилац каже за оптуженике, који још седе на оптуженичкој клупи да су зликовци и назива их злочинцима, те су речи увреда, која се не сме чути на јавном процесу. Ја сам у мојој пракси имао један случај кад је јавни тужилац назвао једноГ оптуженоГ неваљалцем, који је хтео да Га тужи за увреду, и ја сам имао муке да посредујем код њеГа да то не учини.

Господо, кад се некоме каже да је злочинац и зликовац, треба имати јавну исправу, на основу чега се то каже. Само је суд поз-

ван да му тај жиг удари на чело и нико више, па чак ни јавни тужилац.

Тужилац Минић: Ја мислим да не би требало да нам читате лекције неГо да пређете на одбрану.

Бранилац Јоксимовић: Ја не читам лекције, него само износим констатације.

Јавни тужилац: То нема везе. То је ноторна чињеница.

Бранилац Јоксимовић: Једна таква реч вређа, Г. јавни тужиоце, и такав атрибут не може се дати једном човеку све дотле, докле не буде осуђен.

Претседник: Молим вас г. Јоксимовићу, изволите се држаШи конкретно одбране вашеГ клијента. Обрађајте се Суду и пређите конкретно на одбрану вашеГ брањеника.

Бранилац Јоксимовић: Ја ћу вам поднети књигу о томе. На педесетој седници солунскоГ процеса јавни тужилац и претседник Суда обрађали су се Апису³³⁶ речима: „Господине пуковниче, ви сте то и то казали.“, а мајору Малобабићу: „Господине мајоре, казали сте то и то.“ Ја ћу вам поднети ту књиГу да видите како се у сличним приликама људи држе.

Да пређем сада даље.

Ја ћу замолити да ми се не замери, што ћу једну друГу примедбу да учиним. Много сведока било је и у претходној истрази и овде на самом процесу. У сведочењу људи често пута не мере своје речи и због тога је прописана заклетва. Овде сведоци нису заклети. То је један недостатак.

Претседник: Молим вас, господине Јоксимовићу, сведоци су заклети и не вређајте Суд. Од свакога сведока узета је часна реч. Не дозвољавам такву одбрану. Од свакога сведока узета је часна реч да је говорио истину и ако *продужите тиме да вређате Суд, ја ћу вас казнити.*

Бранилац Јоксимовић: То је ваше право.

Претседник: Ви дајете заклетви погрешно схватање, а Суд тако не сматра.

Бранилац Јоксимовић: Прелазим на оптужницу.

Претседник: Изволите.

Бранилац Јоксимовић: У оптужници ја браним Ђуру Докића, генерала. Његова оптужба има непосредне везе са оптужбом Драже Михаиловића. Сенка одговорности која се приписује Дражи Михаиловићу, пада мање-више на све оптужене и због тога морам се осврнути и на извесне поступке Дражине доведене у везу са мојим брањеником.

Каже се да је он издајник, као год што је издајник и Ђура Докић... *Господо, ја се питам шта је дало повода да се та реч каже. Ја сам претресао све околности под којима се кретао тај човек, Дража Михаиловић...*

Претседник: Молим вас, пређите на одбрану оптуженог Докића. Ви немате везе са оптуженим Михаиловићем.

Бранилац Јоксимовић: Како да немам. Он је у тесној вези са Дражом Михаиловићем, то се види и из оптужнице да је Ђура Докић у вези са Дражом. *Ако ја хоћу да будем савесШан бранилац*, ја морам да их доведем у везу.

Тужилац: Он хоће, као и његов брат Драгић Јоксимовић, да каже да Дража није издајник.

Бранилац Јоксимовић: *Господине Шужиче, кад ја доносим Шакову одлуку да некога назовем издајником, ја не идем Шако брзо као ви.*

Претседник: 15 минута одмора.

У 11,30 часова претрес је настављен.

Претседник: Господине Јоксимовићу, изволите наставити са својом речју.

Бранилац Јоксимовић: Ја ћу се сада држати оптужнице и њених навода у погледу мога клијента. Ја сам оптужницу поделио на два дела односно мога клијента. Први је део вербална оптужба, други је део документована оптужба. Да почнем са вербалном оптужбом. Заједно са Ђуром Докићем, под истим бројем, наводе се у оптужници као оптужени Динић Танасије, Јонић Велибор и Докић Ђура.

Браниоци ова два прва оптуженика изнели су у детаљима ове пасусе који се односе на њих. Ја ћу унеколико на то да се осврнем да докажем како су ти пасуси *без подлоге параГрафске*, без стварног разлога који би војевао против мога браћеника. Каже се под а): „Крив је Ђура Докић, који је спроводио директиве и наређења немачког окупатора у свим гранама државне управе као члан владе.“ *Да се Шаков прговор баца на једноГ човека није довољна само празна реч. Та реч треба да је са свих страна обухваћена фактима, чињеницама, проверама, јер овако како је оптужница ствар изнела, требао би ја као бранилац сада нешто да побијам што није било, а у правној науци зна се шта се и како се ради: доказују се позитивна факта и онај који се брани има да каже - то стоји а ово не стоји.* Овде се каже „у свим гранама“. Шта је то у свим гранама"? Због тога ја немам од чега ни да браним мога браћеника, кад се не каже шта је то.

Што се тиче осталих тачака о њима су казали своју реч остали браниоци. Све се то не односи на мога браћеника. *Човек може да одГовара за туђе поступке уколико је био саучесник у извршењу ШоГа дела, али не моГу ја нити ма ко друГи одГоварати за оно што ја нисам извршио.* Ово што се Говори о пљачки, то је страшина ствар. И сам сам био један од оних који је морао да плаћа ту пљачку. Међутим, овако само у фразама износити пљачке а не казати где, кад и колико, то може чак да шкоди нашој земљи као Год што је шкодило оно кад се тврдило о мноГим ратним добитницима, па смо после морали да се повлачимо и да чак владин лист „Политика“ мора то да чини. Овде се не каже кад, где и ко-

лико, да бисмо тачно могли Говорити о тим сумама и евентуално радити против некоГа који је узрок што је те пљачке било.

Једина тачка која се стварно односи на мога браћеника, то је што је био министар саобраћаја (смех у дворани), што је у својству министра саобраћаја издавао неке наредбе које су се морале слушати (буран смех у дворани). Господо, бити министар у Недићевој влади, то је тешка ствар. Да је Недић нудио каквог политичара од имена и гласа да уђе у његову владу, тај би човек то одмах одрекао и не би хтео са политичке тачке гледишта да буде његов сарадник у влади, али би се ипак добро промислио да ли није боље да у тој влади буде један Србин на томе месту или неки странац.

Ја сада прелазим даље. Ђура Докић био је министар саобраћаја. Каже се да је извештан број чиновника тога ресора отпустио на овај или онај начин. Признао је Ђура Докић да је била укинута општа дирекција за железничке чиновнике, али је он после тога, да би подвалио непријатељу, основао неколико ситних дирекција да би своје чиновнике запослио у тим дирекцијама. То је патриотско дело - подвалити непријатељу. (Буран смех и веселост у дворани).

Није ни то доказано колики је број чиновника отпуштен. У изузетним случајевима то бива у свима министарствима и у нормалним приликама. Свима нам је позната наша политичка историја за последњих сто Година. Либерални режим имао је своје чиновнике, дошли су напредњаци па су сменили либерале и узели своје чиновнике, радикали су по доласку на власт сменили либерале и напредњаке и поставили своје. Једино је Љуба Стојановић учинио ту поГрешку да је пошао на изборе са старим чиновницима, не сменивши и не отпустивши никоГа, па је у скупштину довео два посланика више преко половине.

Па Господо озбиљан човек није смео тврдити да се и данас прави разлика између оних који хоће да служе, или који имају извесне особине зГодне за режим и друГих који као да хоће да се држе против режима.

Претседник: Немојте да вређате народну власт, јер народна власт није режим, а либерали и напредњаци су режим.

Бранилац Јоксимовић наставља: О томе можемо да дискутујемо друГом приликом.

Ја ћу само један еклатантан пример да изнесем. У ЕнГлеској која је класично парламентарна земља, требало је изабрати једноГ пера. Било је два кандидата. И Лојд Џорџ поставио је своГа рођака. Настала је велика бура у парламенту збоГ тоГа како је смео да постави своГа рођака. Он је на интерпелацију, одГоварајући на питање зашто је поставио своГа рођака питао интерпеланте да ли ова два кандидата имају исте квалификације, и кад су они потврдно одГоворили, он је изјавио: - Кад ја имам два кандидата са једнаким квалификацијама, моје је право да изаберем коГа ја хоћу, да изаберем и моГа рођака." (Смех у судници). Хоћу да кажем тиме како није само то случај у нашој земљи него свуда у

свету, без разлике, што значи да се ни Ђура Докић није као министар огрешио ни о позитивни ни о морални закон ако је извесне људе и уклонио из службе.

Као други разлог против Ђуре Докића наводи оптужница то, што је писао извесне чланке у којима је хвалио владу. То је лепота читати те чланке, ниједне речи нема у њима у корист оне владе, којој је Докић припадао. То је исто тако као кад би нека шалљивчина написао да је боље бити богат него сиромас и тражио на основу тога неку повластицу.

Ђура Докић није казао ништа и није ништа урадио што би привукло људе уз владу и онда не може одговарати за чланак кад некога није могао привући за себе, и владу. Последњи разлог који се наводи противу Докића је најлепши разлог. Каже се да је ишао да говори на зборовима у корист владе. Кад је тај извештај читан ја сам приметио да не треба да се чита крај, али је ипак прочитан, и боље што је прочитан, ја сам мислио да ће бити то страшно за оптуженог, онај приговор, који не може нико одобрити. Ја сам читао тај извештај. Политичка власт, окружни начелник, каже да је било 2.000 људи на тој конференцији, али на крају каже да никакав утисак није учињен на присутни свет и онда даље каже да моли министарства да такве људе не шаље више у агитацију. (Смех) То је смешно кад се Говори и каже да велики војници нису били добри Говорници. Па ни војвода ПуШник и друГе велике војне старешине нису били добри Говорници, али кад су Говорили о чисто војним сШварима милина је била слушаШи. То је исШо и са Ђуром Докићем који је војник од Главе до пеШе. Нисам њеГа ниШао али знам од њеГових војника да никад није поклекнуо у борби неГо је увек Говорио: Војници, пази чувај се, - а он је сШајао колико је висок био (Смех у дворани). Он из уГледне и велике куће и породице никад није Шражио да се додвори г да буде непресШано ађуШант на двору, неГо је ишао у масе, у народ да својим знањем користи војницима и војсци, и мени је жао кад се може само и помислити да је такав војник издајник. (Смех)

Претседник: Опомињем публику на ред.

Бранилац: Господине претседниче, желим да вам кажем један случај који ће лепо објаснити ово моје уверење. ПрошлоГа рата, кад смо ми имали велико име за нашу војску путовао сам из Париза за Рим са посланицима париским и лондонским и сећам се и једноГа ЕнГлеза високоГ 2 метра (Смех) који је рекао да се клања јунацима српским војницима и српској војсци, а то значи да смо били цењени. Хоћу да изнесем још један случај. Чувени јапански адмирал Јамаширо победилац код Сушине, знам да је казао ове значајне речи које су ме просто диГле да сам Главом ударио у таван. Када је било једном приликом речи о Балкану он је рекао више управљајући питање: јесу ли Срби умешани, онда је то озбиљна ствар.

Разуме се да сам одмах то доставио и војном аташеу и влади да се чује какво име имамо. Било је нечеГа, али ми не треба да пре-

терујемо ради тога великог угледа који ужива наш војник и наша војска у целом свету. Не може бити издајника код војника, јер ова војска која је толико победа имала, она је морала имати и добре војнике и официре, као што суд може бити добар суд само онда ако су судије на своме месту.

Господо, ја молим Суд да ми дозволи да се са неколико речи окренем оптуженом Драгољубу Михаиловићу...

Претседник: Говорите ви о вашем брањенику.

Бранилац Драгић Јоксимовић: Ја говорим о моме брањенику у вези с тим. Кажете да је био министар у влади и да је имао непосредне везе. Ми смо имали једну вештину да дођемо до тајних докумената наше владе у Лондону. Али, ја сам уверен да би и ти тајни документи имали други значај кад би имали све документе и од стране Енглеза, и од стране Француза и од стране Американаца, јер су баш и Енглези давали извесне савете, они су можда и навели на такав погрешан пут и Дражу Михаиловића. Само ти документи неће лако да се добију. Ни данас уверавам вас немамо ми такве податке о ономе што се дешавало првог светског рата. Још нису изишли на видело ни мемоари Пашића, ни мемоари првих људи који су тада радили. Тако и сада требаће дуго времена да се појаве ти мемоари, па на основу тога да се донесе тачна оцена о тим људима. Због тога је велики грех пред људима и историјом, да ми наше људе на овај начин грдимо и бламирамо пред Европом (смех). Јесте, господо, то је извесна ствар да на овај претрес и пресуду која ће пасти гледа пет континената.

Господо, ја више нећу да Говорим о томе, већ само нешто да напоменем. Имамо од тих докумената, али имамо и једноГ нарочитоГ сведока, за доказ да ту не може бити речи о неком издајству. То је да смо ми имали две владе, а после споразума ми смо имали једно време и заједничку владу. Ја верујем да ови који су у земљи не би пристали на заједнички рад и споразум са претставницима те владе на страни, кад би они веровали да су то издајници. Имамо једноГ великоГ сведока који каже да је оно што је било предано забору и нећемо више да Гледамо на то.

Да се вратимо на једну стварчицу, која је од интереса за све оптуженике. Јавни тужилац оптужује њих и тражи казну по члану 3 извесне тачке Закона о делима против народа и државе. Ниједан од мојих колеГа није се сетио да на то удари Гласом, а ја сам се сетио зато што сам имао једноГ славноГ професора који је Говорио: када хоћеш да примениш закон, ти Га претходно прочитај, прочитај Га два, три па и више пута, а када хоћеш да изрекнеш пресуду опет Га прочитај... Члан 5, 6 и 7 поменутоГ Закона прописује казне за оптуженике. Али, Господо, члан 4 каже да се поред ових казни може изрећи и смртна казна ако се нађе да за то постоје тешке околности. Добро, и то се разуме. Али, Грешка је јавноГ тужιοца што се позива на те параГрафе закона, јер у члану 18 овоГ Закона каже се: „Дела извршена пре ступања на снагу овоГ Закона, а која још нису пресуђена, казниће се по овом

Закону... ако су нове одредбе блажије од ранијих законских прописа..."

Овај Закон допушта и смртну казну противу свих осуђеника који су овде, али је тај исти закон у другом члану казао да се за дела која су раније извршена има изрећи казна по прописима закона који је блажији. Треба стати на Гледиште и проценити који је закон блажи, да ли овај о коме се говори у оптужници, или пак други закон.

Тужилац: То је већрашчишћено...

Бранилац Јоксимовић: *А, није рашчишћено, примам дискусију.*

Претседник: *Нађите се после за дискусију...*

Бранилац Јоксимовић: *За дела издајства, за дело обарање владе и томе слично биле су предвиђене казне и у ранијим законима...*

Претседник: *Не важе више ти закони...*

Бранилац Јоксимовић: *Молим, молим нису укинута још. Ранији закони за оваква дела не прописују смртну казну.*

Још нешто. У такав теснац се долази кад Греси младости политичке наводе извесне људе да законе брзо доносе... Кривични закон у свом члану 1 каже: „Кривично дело је кажњиво само онда ако је у времену кад је дело учињено закон прописивао да је оно кривично..." Извесне тачке из члана 4. се противе свему ономе што је у оптужници. Сва дела за која се они оптужују су доцнијеГ датума, па према Шоме треба применити блажији закон, а тај блажији закон за њих је још блажији зато што каже да се не може казнити ако у време када је дело учињено није већ оквалификовано као кривично и кажњиво дело.

Према томе ја сматрам да су сви оптужени од Михаиловића до Куманудија невини и да их треба ослободити (буран смех и веселост). То је закон, није то моје извођење.